

РЕШЕНИЕ

№ 34

гр. София, 05.01.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 4 състав,
в публично заседание на 30.11.2021 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Ирина Кюртева

при участието на секретаря Росица Б Стоева и при участието на прокурора Яни Костов, като разгледа дело номер **10664** по описа за **2020** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по иск с правно основание чл.284 ЗИНЗС.

Образувано е след като с Решение №5637 от 20.10.2020г. по адм.д. 691/2020г., XVII касационен състав на АССГ е отменил решение № 297 от 11.01.2019г., постановено по адм. дело № 8728/ 2018г. по описа на Административен съд София - град, I отделение 64 състав и е върнал делото за ново разглеждане от друг състав на АССГ.

В мотивите на отменителното решение е посочено, че съгласно уточнителната молба на Ж. И. Б. от 30.11.2018г., той претендира присъждане на обезщетение за:

- неимуществени вреди в размер на 1350 лв. за период от 4,5 месеца с начална дата 15.12.2017г. до 01.04.2018г. от поставянето му в неблагоприятни условия в Затвора С., 9-та килия и

- иск за присъждане на обезщетение за неимуществени вреди в размер на 1350 лв. за период от 4,5 месеца, считано от 01.04.2018г. до 16.08.2018г. от поставянето му в неблагоприятни условия в Затвора С., 11-та килия. Уточнени са вредоносните бездействия на служители на ответника: пренаселеност на 11-та килия; невъзможност да се поддържа хигиена както в 9-та, така и в 11-та килия, описани са подробно фактическото състояние, обзавеждането на двете килии и битовите условия в тях.

Ищецът Ж. И. Б. твърди, че от 01.06.2016 г. до 16.08.2018 г. е изтърпявал наказание „лишаване от свобода“. Твърди, че е настанен в 11-та, която е била пренаселена, поради което е липсвала изискуемата площ от 4 кв.м. на човек. Твърди, че е невъзможно да поддържа лична хигиена – не работи тоалетното казанче; има влага по

стените, образувала мухъл; стените на спалните помещения не са шпакловани; по стените висят паяжини, има гнезда от дървеници; мивката няма здрава метална конструкция, която да я държи; кранчето пръска; плочките са счупени и почернели; кабелите на елинсталацията висят невкопани; липсват ключове за осветлението и то се включва с ръце по оголената жица; леглата не са измазвани; няма столове, шкаф, кошче за отпадъци; дограмата не е сменяна и уплътнявана; над вратата на банята има огромна дупка, която не е запълвана. Не се прилага професионално третиране срещу дървеници и инсекти, което е било извършено само два-три пъти през пролетта, а е следвало през 7-10 дни. В резултат, не може да спи, имал множество ухапвания; никой не искал да влиза в килията; имал разпавии със съкилийниците.

В съдебно заседание ищецът, редовно призован не се явява и не се представлява.

Ответникът – Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ оспорва предявения иск по основание и размер. Твърди, че не е налице бездействие от негова страна – предприемат се действия по осигуряване на хигиенни условия на затворниците. Има санитарни възли; течаща вода; ежедневно има дежурни хигиенисти; описаното в исквата молба не надхвърля по интензивност неизбежното ниво на страдание при престой в затвора. Дезинсекцията се извършва шест пъти годишно. Твърди, че неудобствата, твърдени от ищеца, не надхвърлят неизбежната степен на прага на суровост, съпътстващ изпълнението на наказанието „лишаване от свобода“. Претендира разноски за юрисконсултско възнаграждение. Представя подробни писмени бележки.

Прокурорът дава становище за отхвърляне на исквата молба.

Съдът, след като прецени събраните по делото доказателства, вкл. приетите и приложени към адм. дело 8727/2018г. на АССГ, прие за установено от фактическа страна следното:

Страните по делото не спорят, че за процесните периоди – от 15.12.2017 г. до 01.04.2018 г. и от 01.04.2018г. до 16.08.2018г., ищецът е пребивавал в затвора в С., където е изтърпявал наказание лишаване от свобода. Постъпил е в затвора [населено място] на 15.08.2016г. в приемно отделение, преразпределен на 29.08.2016г. в 12-та група.

Видно от изготвената от ответника справка(л.25), както и от становище на началник сектор „Арести“, неоспорени от ищеца, последният за посочения период е пребивавал в спално помещение №11, с обща площ от 16 кв.м., а без санитарния възел– 13,20 кв.м.същото е оборудвано с 3 броя самостоятелни легла – едно единично и две двойни(тип „вишка“), маса, стол, +бр.метални шкафчета, с прозорци, осигуряващи пряка слънчева светлина, които са част от обща Р.- дограма, които позволяват достъп на достатъчно естествена светлина и пресен въздух; монтирана буферна решетка. Дограмата е подменена през 2017 г. Осветлението е изградено от съвременни, енергоефикасни LED лампи с характеристики на светлината, максимално близки до естествената и достатъчно мощност. Килиите са снабдени с отделни легла, шкафче за лични вещи, осветителни и отоплителни тела и санитарен възел с постоянно течаща топла и студена вода. Всички са фиксирани неподвижно. Санитарният възел е отделен посредством масивна преградна стена с височина от 1,2 м., като подът е от плочки теракота, а стените – фаянсови плочки. ВиК инсталацията е ремонтирана през 2017 г. Условията в спално помещение №9 са същите както в помещение №11. Хигиената в килиите се поддържа от обитателите им, като им се предоставят кофи, метли, парцали, препарати. Осигурява се възможност, ако затворникът пожелае, да дезинфекцира

дрехите си и спалните принадлежности в изпарителя; пералнята се ползва по график. Всеки месец се раздават сапуни, веро, прах и обезмаслител за лична хигиена. Затворниците имат възможност да си закупват тоалетни принадлежности. Във всяка група има назначени хигиенисти, като служители на НСО следят дали са изпълнили задълженията си. Всяка група има санитарен полуден, като поддържането на хигиената е и задължение на самите затворници.

Представена е заповед от 12.12.2014 г., с която е определен график за ползване на пералнята и поддържане хигиената на помещенията. Съгласно него, ежедневно следва да се хигиенизират помещенията, месечно – да се изтупват одеалата. Изпирането на по-големите принадлежности – два пъти годишно.

Всеки втори месец, от 20-то до 30-то число, се извършва дезинфекция, дезинсекция и дератизация на територията на затвора и общежитията към него. В процесния период това е станало на 23.01.2018 г., 23.03.2018 г., 28.05.2018 г., 26.07.2018 г. и е било планирано на 1.10.2018 г. Представени са протоколи за извършените услуги, на тези дати, от които е видно, че е извършена химична дезинсекция – за хлебарки и дървеници.

Представен е договор за възлагане на обществена поръчка, по силата на който ответникът-възложител е възложил на [фирма] да извършва услуги по дезинсекция и дератизация на сградите му, вкл. и Затвора С.. Уговорено е дератизацията да се извършва два пъти, а дезинсекцията – шест пъти годишно.

При първоначалното разглеждане на делото е разпитан св. Л. Ж. Д., който е предявил срещу ответника искове въз основа на обстоятелства, идентични на процесните и по които искове е образувано адм.д. № 8728/2018 г. на АССГ. Свидетелят е посочил, че от осем месеца са съкилийници с ищеца. В килията е имало много дървеници; оплаквал се е от тях, многократно. Пръскат, слагат дрехите за изпаряване, но след три дни дюшеците са отново същите. Килията не е ремонтирана. Има дупки около сменената дограма. Има дупки по стените, паднала мазилка. Имат определен ден за пералня, но тя не е работила от четири месеца. Поддържа лична хигиена, но един сапун на месец за къпане и пране твърди, че е малко.

Други доказателства в настоящето съдебно производство не са ангажирани.

При така установената фактическа обстановка съдът намира от правна страна следното:

Предявените кумулативно съединени искове за присъждане на обезщетение за неимуществени вреди са процесуално допустими, предявени пред компетентния съд.

Исковите са предявени срещу ГД „ИН“ – юридическо лице на бюджетна издръжка съгласно чл. 12, ал. 2 от ЗИНЗС, към чиято административна структура принадлежи органа, от чийто незаконосъобразни бездействия са причинените вреди. Съгласно чл. 12 от ЗИНЗС, прякото ръководство и контрол върху дейността на местата за лишаване от свобода се осъществяват от ГД „ИН“, включително.

Материалноправната уредба на твърдяното право се съдържа в чл.284, ал. 1 ЗИНЗС, който предвижда, че държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл.3. В чл.3, ал.1 ЗИНЗС се съдържа забрана осъдените да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение. Според втората алинея за нарушение на ал.1 се смята и поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода, изразяващи се в липса на достатъчна жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване,

медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или поражда чувство на страх, незащитеност или малоценност. Законът не изчерпва всички видове нарушения и дава възможност в исковите молби да се релевират и други нарушения. Но основният акцент се поставя върху уронване, засягане на човешкото достойнство в резултат на неблагоприятните условия, в които затворниците са поставени.

Основателността на предявените икове предполага установяване на наличие на следните материалноправни предпоставки: 1) нарушение на забраната по чл.3 от ЗИНЗС, което изисква условията и обстоятелствата, при които ищецът е бил поставен през исковия период и на които основава исканията си до съда, да са в нарушение на забраната по чл.3 от ЗИНЗС; 2) настъпила неимуществена вреда в правната сфера на ищеца в резултат на нарушението на чл.3 ЗИНЗС; 3) неимуществената вреда се предполага до доказване на противното по силата на оборимата презумпция, въведена с чл.284, ал.5 от ЗИНЗС.

Конкретните нарушения на чл. 3 от ЗИНЗС, осъществени чрез бездействието на затворническата администрация, които се поддържат в исковата молба, са свързани с битовите условия в процесните килии: липса на достатъчно лично пространство, недостатъчна площ на килиите, липса на постоянен въздух и пряка дневна слънчева светлина, лоши битови условия в спалните помещения и липса на климатизация; наличие на паразити, дървеници, хлебарки, гризачи и др.; недостатъчни средства и възможност за поддържане на лична хигиена и достъп до пералня машина.

Съгласно установената практика на ЕСПЧ, при преценката дали е налице нарушение на чл. 3 от Конвенцията по отношение на липсата на лично пространство, трябва да се вземат предвид следните фактори: (а) всяко задържано лице трябва да има индивидуално място за спане; (б) всяко задържано лице трябва да има най-малко три квадратни метра жилищна площ; и (в) размера на килията трябва да дава възможност на задържаните лица да се движат свободно между мебелите. Липсата на някои от тези елементи поражда сериозно предположение, че условията на задържане са в нарушение на този член. Нееднократно ЕСПЧ е посочвал в решенията си, че в общия случай присъдите и тяхното изпълнение не попадат в хипотезите на чл. 3 от Конвенцията, стига неудобствата и страданията, с които те обикновено са съпроводени, да не надминават необходимото за изпълнението им. В решенията си ЕСПЧ подчертава, че приложението на чл. 3 от Конвенцията изисква засягането да води до унижение, което надминава това, което обикновено съпътства наказанието лишаване от свобода. (т. 111 от решението по делото Н. срещу България; т. 134 от решение по делото М. срещу България; т. 45 от решението по делото Т. Т. срещу България).

Съгласно чл. 284, ал. 2 от ЗИНЗС също така, при определяне на отговорността на държавата за вреди, съдът взема предвид кумулативното въздействие на условията, в които се е изтърпявало наказанието лишаване от свобода или задържането под стража, продължителността, както и други обстоятелства, които имат значение за правилното решаване на спора.

В чл. 43, ал. 4 от ЗИНЗС е предвидено, че на лишените от свобода следва да се осигури минимална жилищна площ от 4 кв.м. Съгласно § 13 от ПЗР на ЗИНЗС (редакцията обн. ДВ бр. 103 от 2012 г.) обаче тази норма влиза в сила от 01.01.2019

година, съгласно § 13 от ПЗР на ЗИНЗС (редакцията обн. ДВ бр. 103 от 2012 г.). Ето защо и доколкото не е действала за процесния период, то приложението ѝ не следва да се обсъжда.

За процесните периоди ищецът е пребивавал в затвора в С., където е изтърпявал наказание лишаване от свобода, в спално помещение №9 и 11, за които се установи че са с еднакви условия: с обща площ от 16 кв.м., без санитарния възел – 13,20 кв.м. Капацитетът на килията е за 3-ма лишени от свобода, като през този период са били общо петима. Действително, по делото се установява, че общата площ, с която е разполагал ищецът за процесния период, е била под 3 кв.м. Посоченото обстоятелство, само по себе си обаче, не може да доведе до извод за нечовешко и унижително отношение - такова, което излиза извън рамките на последиците от наказанието лишаване от свобода. В този смисъл не са налице никакви други доказателства, при съвкупната преценка на които, заедно с установеното по-горе, да се направи извод за наличието на предпоставките на чл. 3 ЕКПЧ. Напр. - лишението от свобода да е имал оплаквания относно площта на помещението, в което е бил настанен, да е правил искания за настаняване в друго спално помещение, поради това, че спрямо него е имало нечовешко или унижително отношение.

Установява се, видно от приложените справки, които са официален свидетелстващ документ за удостоверените в тях факти по смисъла на чл. 179 ГПК и поради това имат обвързваща съда материална доказателствена сила, че и двете килии са оборудвани с прозорци, осигуряващи пряка слънчева светлина, които са част от обща Р.- дограма и които позволяват достъп на достатъчно естествена светлина и пресен въздух; монтирана е буферна решетка. Дограмата е подменена през 2017 г. Осветлението е изградено от съвременни, енерго ефикасни LED лампи с характеристики на светлината, максимално близки до естествената и достатъчно мощност. Престоят на открито се осъществява при спазване на чл. 276 ППЗИНЗС, ежедневно не по-малко от един час на ден. Килиите са снабдени с отделни легла, шкафче за лични вещи, осветителни и отоплителни тела и санитарен възел с постоянно течаща топла и студена вода. Всички са фиксирани неподвижно. Санитарният възел е отделен посредством масивна преградна стена с височина от 1,2 м., като подът е от плочки теракота, а стените – фаянсови плочки. ВиК инсталацията е ремонтирана през 2017 г.

Твърденията за наличие на паразити, дървеници, хлебарки, гризачи и др. и недостатъчни средства за лична хигиена и достъп до пералня машина, се опровергават от събраните по делото доказателства. В този смисъл следва да се ценят цитираните по-горе договори за извършване на дезинсекция и дератизация, както и протоколите, удостоверяващи извършването на планирани дезинфекции. В този смисъл са и показанията на разпитания свидетел, който твърди, че пръскането не е имало необходимия резултат.

Предвид установеното съдът намира, че следва да се направи извод, че не е налице липса на бездействие от страна на длъжностни лица при затворническата администрация. Ответникът е изпълнил законоустановените задължения за спазване на хигиенните изисквания. Същевременно обаче, поддържането на добра хигиена предполага и полагане на усилия и от самите лишени от свобода, което не се установява от доказателствата по делото. Видно от доказателствата по делото, пералнята се ползва по утвърден график, като пералнята е била в неизправност, за кратки периоди – м. януари и м. март, което не може да доведе до извод, че не е

предоставена възможност от страна на ответника за поддържане на личната хигиена. Изброените по-горе факти не могат да обосноват извод за нечовешко и унизително отношение, а напротив – водят до извод, че по отношение на местата за лишаване от свобода са предприети мерки за осигуряване на съответни на изтърпяването наказание условия за пребиваване в затвора. Тези изводи не могат да се опровергаят от показанията на св. Л. Ж. Д.. Показанията му следва да се ценят предвид това, че той е предявил срещу същия ответник искове въз основа на обстоятелства, идентични на процесните и по които искове е образувано адм.д. № 8728/2018 г. АССГ. Свидетелят излага твърдения, противоречащи на официално установеното, че килиите не са ремонтирани, но не следва да се ценят в тази част, предвид изложеното по-горе относно делата, които води и предвид официалното удостоверяване извършването на ремонти.

С оглед гореизложеното, исковете следва да бъдат отхвърлени като неоснователни и недоказани.

На основание чл. 286, ал. 2 от ЗИНЗС, според който когато искът бъде отхвърлен съдът осъжда ищеца да заплати разноски в производството. От анализа на цитираната норма следва извод, че в производството по чл. 284 и сл. от ЗИНЗС ищецът дължи разноските, свързани с производството - за държавни такси, експертизи и т.н., но не и за адвокатски и юрисконсултски възнаграждения, независимо от това дали ответникът е бил представляван по делото. Ето защо на ответника не се присъждат разноски.

Водим от горното и на основание чл. 285 от ЗИНЗС, във връзка с чл. 203 от АПК, във връзка с чл. 1 от ЗОДОВ, Административен съд София - град, I отделение, 4 състав

РЕШИ:

ОТХВЪРЛЯ предявените от Ж. И. Б., ЕГН [ЕГН] срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ към Министерство на правосъдието иск за неимуществени вреди в размер на 1350 лв. за период от 4,5 месеца с начална дата 15.12.2017г. до 01.04.2018г., от поставянето му в неблагоприятни условия в Затвора С., 9-та килия и иск за присъждане на обезщетение за неимуществени вреди в размер на 1350 лв. за период от 4,5 месеца, считано от 01.04.2018г. до 16.08.2018г. от поставянето му в неблагоприятни условия в Затвора С., 11-та килия, ведно със законната лихва, като неоснователни и недоказани.

ОСЪЖДА Ж. И. Б., ЕГН [ЕГН] да заплати по сметка на АССГ сумата от 10 лв. – държавна такса.

РЕШЕНИЕТО подлежи на касационно обжалване пред тричленен състав на Административен съд София-град в 14-дневен срок от съобщаването му.

СЪДИЯ: